

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

25. Caussæ Odij & fomenta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

cio, totos se Deo tradiderunt; & ad hanc vitam excolendam, non tristes, seueros, melancholicos, sed iucundos, faciles, lertsque requiri.

Ferinum odium est rabiosa quaedam nocendi auiditas, quae nullis expletur poenis: sed in ipsa mortuorum sauit cadauera. Tale fuit Achillis in Hectorem odium. Neque enim eius, quem oderat, morte & sanguine expletus, etiam abiectum, supplicem, animam agentem dirisimis verbis alloquitur, quibus Homerus hanc odij immanitatem exprimit:

Iliad. X.

Μή, μὲν κείνῳ γούναϊ γυνάσσει, μηδὲ τοχῆαν
Αἰ γὰρ πρὸς αὐτόν μὲ μῖσος καὶ θυμὸς ἀνείη
Ὅ μ' ἀποραϊώβιδων χρεὴν ἔδιδματ.
*Ne me canis per genua deprecare, neque per preces,
Vitam me & robur & animus sineres,
Tuas carnes dissectas in partes crudas mandera.*

Di in. in.

Traiano.

Hæc odij ferini sunt indicia, ab heroico ingenio alienissima. Talis est lycanthrophorum atque anthropophagorum immanis quaedam sauitia, & diritas, qui in humano sanguine tripudiant. Hoc sub Traiano nonnulli Iudæi incitatisimis furore animis præstitere: nam post ingentem Romani exercitus lanienam, carnes occisorum sunt epulari, & intestinis adhuc cruore stillantibus præcisci. Nec mitior fuit Dionysius Pannonum dux, qui victo Gabra, & Branna, trophæum ex ossibus interfectorum erexit; aut Alboinus, qui sibi Cuius mundi interfecti caluariam, in vas efformauit. Hæc humanam excedunt modum; quæ non nisi à tetra, immani portentosaque natura proficiunt. Tertium odium humanum est, quod humano more & modo concepitur, & adhibitis etiam remedijs, deponitur & sanatur.

Sicilia.

Vltimum naturale est, ex arcana quadam antipathia proficiscens: qua fit, ut alij ad res alias minus sint affecti, sed naturæ quodam instinctu auerentur, licet odij materiam & legem non videant. Sic in naturalibus, lupina tympana, dissolunt ea quæ ex agnino corio sunt confata, & aquilarum pennæ alias deterrunt, bralsicæ denique ac rutæ inimicitia quædam est, & aliorum haud dissimilium.

Causa odij, & fomenta.

CAPVT XXV.

Causæ odij & fontes non sunt hic latius inquirendi, cum ex amoris cognatione intelligentiæque satis pateant. Contrariorum enim contraria ratio est, & quæ amoris causis aduersantur, hæc omnia ad odium excitandum, haud mediocriter faciunt. Nam ut odium melancholicum, ferinum, ac naturale mittamus, & humanum, quod huius est instituti, breuiter attingamus, mali siue veram siue fictam rationem habet, ex qua nascitur, & foveatur. Tria autem in specie Aristoteles enumerat, & quibus frequentius odij natura coalescit, itam, detractionem, incommodum. Nam si odium inueterata est iracundia, omnino ex reside irarum flamma succrescit odium, & temporis diuturnitate in pestiferum quoddam malum concreuit.

Calumniæ porro, vna est magnorum odiorum fomes & sentina: siquidem cum omnes honores & fama apperentissimi sint, haud æquo animo patiuntur se aduersis linguæ telis impeti. Calumniæ ipsum, conurbat sapientem. Nam & Basilius, ep. 82. ad irrogatam sibi de hæresi caluniam, ait se, & corde palpitate, & lingua defectum, & pene aduersus omne genus humanum, ob morum & linguæ peruersitatem, odium concepisse. Dicit non potest quanta plerumque & quam tetra odiorum incendia, vnus susurronis lingua improbe ventilata, exaritat. Quod si præter caluniam, incommodam in bonis, vel animæ, vel corporis, vel etiam fortunæ accedat, eo magis odium stimularur, & in magnam quandam molem indignationis coalescit. Itaque vehementer oderunt, qui bonorum iacturas, exilia, corporis mutilationes, structas nominis atque honori suo insidias ab alijs agnouerunt, & difficile, nisi ipse qui intulit, refarciat iniurias, conualescant.

manes alia mente repositum

Iudicium Parido, spretoque iniuria forma.

Adhæresunt autem odia præcipue meretriculosis; nam, ut ait Ludouicus Viues, Suspicio magnum hic regnum obtinet, in qua vel meretriculosis nostrum ingenium sequimur, *Viues de anima. Qui ad illi proxi.*

vel coniecturam ex ratione aut experimentis: quod alios quis lædit, quod eius parentes & propinqui læsunt, quod qui tales sunt, solent lædere, vt qui robusti & animosi absque mente, & fera famelicæ, vel irritatæ.

Item ignaui homines in odium sunt prouisi: Quippe qui vadique imminere sibi damnum metuunt, itaque oderunt omne genus virum ac potentia a qua lædi possunt. Vnde tam cruenta & vecors in principibus illis suspiciosis, vt in Caligula & Nerone, extitit sæuitia. Præterea odium ex siccis est & frigidis; idcirco eiusmodi personis, locis, temporibus inualefcit, vt melancholicis, hyeme, morbo, egestate, fame, infamia. Agit quidem in his alius radices odium, sed iners & segne, acuitur autem ad acerbiter calorem. Iam qui tenerime sese amant, leuibus de causis oderunt alios: semper enim lædi se autumant, & omnia in duriorum partem interpretantur. Hæc, odij vt sæpius causæ sunt, & fomenta. Mali verò cornu malum est ouum: nam ex eo suppullulat maledicentia, & rabiosa quædam dicacitas; quæ ubi incanduit, in acerbiter, sæuitiam, immanitatem denique commutat.

De odij concitatione, & remissione.

CAPVT XXVI.

Odiorum flammam excitare facile est, restinguere difficillimum. Siquidem vitio humanæ naturæ, omnes ferme ad odia promptiores sunt, quam ad amores: Vbi autem animo insederunt, altius sui vestigium imprimunt, vt non nisi ægre postea moueantur. *Cui dolet, meministi, cui placet, obliuiscitur.* Amores plerunque & beneficia, pluma sunt leuiora: Damna & odia, plumbo grauiora, cordi tenacius adhærescunt.

Excitatur autem vulgo odium, si quid ostenditur factum ab aduersarijs spurcè, superbe, fastidiosè, crudeliter, confidenter, malitiosè, flagitiosè: si à persona fordida, impura, illiberali, sæua, arroganti, idque, aut dolo, & rapina, aut vi, & ferro, iniquissimis consilijs, si in priuata damna, & publica, si præter metum, suspicionem, expectationemque nostram.

Hæc & similia oratores commemorare

solent: deinde his capitibus inflammant animos in vltionem faciendis: Huiusmodi crimina maiores seuerissime coercuisse: Non in paucos, sed in imperitiores, atque adeo totum reip. corpus labefactandum, tendere, latius impunitate manatura, nisi vis mali maturè rescindatur.

Dementis audaciæ exitum permultos expectare, qui aliorum impunitate corroboratam suam ipsorum exerant audaciam. Maledicium tale esse, vt neque impudentia excusari, neque leniore manu corrigi possit; id non modò ab hominibus, sed à barbaris & feris esse remotum. Talia sunt quæ in parentes, liberos, coniuges, consanguineos, hospites, in patronos, præceptores, in homines claros & nobiles, ipsos denique mortuos, iniuriosè committuntur.

Deinde hæc ipsa ex loco comparatorum augentur, illustrantur, exaggerantur. Dira, horrida, truculenta, ipsis hostibus, feris, saxis & solitudinibus deploranda ostenduntur: quorum exemplis plene sunt Demosthenis ac Ciceronis orationes. Et mox aliqua in capite de iracundia proferemus. Odij remissio licet sit ipsa difficilior, non omnem tamen excludit medicinam, vbi præsertim eminet aliqua mentis celsitudo & generositas.

Primum hebetatur rebus calidis atque humidis, rebus lætis ac valde prosperis, vt animaduertit Viues; cum scilicet tristitia, & rigor, quidam pectoris odiorum comes ferè perpetuus, paulatim se frangit. Secundò adimitur misericordia, quæ solet in magnis calamitatibus, vel ferreis animis irrepere; tollitur etiam spe, aut cupiditate certa aliquid ab inimico adipiscendi, quod vtile, aut iucundum credamus fore; multò verò rectius præsentis boni lætitia atque voluptate. Tertio, diluitur maiore aliquo & grauiore odio, aut aliarum rerum magis momenti cura & sollicitudine.

Quartò, sublati causis, quibus odium concitatum fuit, ipsam quoque aboleri contingit; vt cum qui odio habebatur, repente in alium mutatus est, aut alia amandi causa emergit, vt quod propinquus, necessarius, bellicosus, eruditus, reipub. utilis.

Quintò debilitatur odium, si quis quæ alij dixerat, bellè interpretari, & in meliorem partem deflectere assuescat: sed nullum præsertim remedium, quam rerum terrenarum.

D d d 2 con-

Quomodo
excitatur
odium.